

Reflexe a „to pravé“

Všude, kde se v tomto světě (ve vesmíru) něco děje, děje se to „správně“ („právě“) nebo „nesprávně“ („nepravě“); vycházím z toho, že nic, co se děje, není pouhou fakticitou, není neutrální vůči „tomu pravému“. Zároveň platí, že vše, co se děje, musí nějak akceptovat situaci, v níž se to děje, tj. musí se to dít v jakémisi souladu nebo nesouladu s příslušnou situací. Představa jen faktického „procesu“, který je vůči rozdílům „pravý – nepravý“ neutrální, takže tento rozdíl se „rodí“ jen dodatečně jako subjektivní (a nemá s procesem samým co dělat), je falešná. Jinou věcí je míra, nakolik je nějaký proces (lépe nějaké událostné dění) vůbec vnímatelný vůči tomu, co je pro něj (pro ně) „tím pravým“, tj. do jaké míry a na jaké úrovni je takový (nepochybně vnitřně integrovaný) proces („pravá událost“) s to se ve svém sebe-výkonu tomu „pravému“ přiblížit, a to nikoli nahodile (náhodně), nýbrž vlastním „příčiněním“ (na základě jisté úrovně reaktivity vůči onomu rozdílu). Zároveň však musíme uvažovat i jiný typ reaktivity, totiž vůči jiným jsoucnům, jiným procesům-událostem. Chyba platónských (asi nikoli Platónových) „idejí“ resp. jejich pojetí spočívá v předpokladu jejich neměnnosti. Patočka ve svém pokusu o tzv. negativní platonismus udělal významný krok v tom, že ideje zbavil jejich povahy pozitivních jsoucen; mohli bychom to poněkud zjednodušeně říci tak, že ideje zbavil jejich „pozice“, jejich „pozičnosti“ či „pózy“, totiž právě – to už poněkud posunujeme – jejich „usedlosti“, jejich nehybného dřepění v nějakém zvláštním neproměnném „světě“. Ale teprve s příchodem člověka resp. subjektu schopného myslet, a dokonce myslet způsobem, v němž myšlení je schopno se vrátit ke svým výkonům a podrobit je myslícímu překontrolování, tedy ve formě reflexe, se otevírá možnost náležitě rozpoznávat (začít rozpoznávat) a postupně stále víc a důkladnějšími postupy prozkoumávat, nakolik se faktický průběh ať už vlastních výkonů, ať širšího „dění“ jen zvenčí a jen částečně pořádaného a sjednocovaného k jistým cílům (tedy průběh i „nepravých“ událostí) dostává do napětí a případně rozporů s tím, co mělo být tím „pravým“ průběhem. Reflexe tedy umožňuje, aby se skutečně, faktické dění (pravé i nepravé) vyjevilo ve svém vztahu k tomu, co je jeho „pravostí“ (event. pravdivostí či „pravdou“).

(Písek, 050828-2.)